

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 16. august 2022
(OR. en)

11802/22

ENER 394
ECOFIN 802

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	5. august 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 385 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava ja Euroopa Energiatõhususe Fondi rakendamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 385 final.

Lisatud: COM(2022) 385 final

Brüssel, 5.8.2022
COM(2022) 385 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava ja Euroopa Energiatõhususe Fondi
rakendamise kohta**

{SWD(2022) 204 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava ja Euroopa Energiatõhususe Fondi rakendamise kohta

Energialiidu selgroo moodustab vastupidav taristu. Möödunud 2021. aastal tugevdati märkimisväärselt piirkondlikku koostööd.

Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava (EEPR) mängis põhirolli selliste ühist huvi pakkuvate suurte taristute rahalises toetamises, mille kaudu lõimitakse elektri- ja gaasiturg ning suurendatakse energiavarustuskindlust.

I. EDUSAMMUD KAVA RAKENDAMISEL

Energiataristu ja innovatsioon, mis on Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava (edaspidi „energeetikakava“) liikumapanevad jõud, on praegu sama olulised kui 2009. aastal, mil energeetikakava kehtestati.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse energeetikakava iga osa puhul projektide rakendamise ja Euroopa Energiatõhususe Fondi (EEEF) raames saavutatud edu. Käesolev aruanne on jätkuks 2021. aastal vastu võetud aruandele¹. Aruandes käsitletakse projektide rakendamist ajavahemikus 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2021 ja selle aja jooksul tehtud makseid.

II. PROJEKTIDE ÜLDINE RAKENDAMINE

2021. aasta detsembri lõpuks olid 59 projektist 57 loetud lõppenuks (lõpuleviidud või lõpetatud) ja toetusesaajatele oli välja makstud kokku 2 615 657 214 eurot (millest on juba maha arvatud sissenõudekorraldused summas 203 322 313 eurot) (vt lisa).

Gaasi- ja elektritaristute olukord on nüüdseks järgmine: enamik projekte on lõpule viidud ja kaks projekti on veel käimas.

Avamere tuuleenergia võrku ühendamise projektide täitjad on teinud olulisi edusamme, kuid viimase allesjäänud süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise projekti puhul otsustasid projekti täitjad selle rahalise toetamise lõpetada.

Komisjon on otsustanud jätkata investorite rahalist toetamist seni, kuni on selge, et on võimalik teha lõplik investeerimisotsus, ja projekt loob ühiskonnale jätkuvalt märkimisväärselt lisaväärtust.

¹ 2020. aasta aruanne, mis võeti vastu 26. novembril 2021 (COM(2021) 670 final).

1. GAASI- JA ELEKTRITARISTUD

Energeetikakava taristute allprogrammiga on toetatud 44 projekti kolmes peamises tegevusvaldkonnas (gaasiühendused, gaasi vastassuunavoog ja elekter).

Eraldatud on 2 267 574 462 eurot, millest 1 692 273 968 eurot oli 31. detsembriks 2021 toetusesaajatele välja makstud. Väljamaksed tehakse üksnes juhul, kui toetusesaajad on lõpliku investeerimisotsuse kaudu võtnud selge kohustuse projekt ellu viia.

1.1. Senised edusammud

Praeguseks on 44 taristuprojektist ellu viidud 42, nelja projekti rakendamine lõpetati ja kaks projekti on veel käimas.

Elektrisektoris on lõpule viidud kõik 12 projekti.

Gaasiühenduste valdkonnas on 18 projektist lõpule viidud 13, kaks edenevad vastavalt uuele ajakavale ja kolme projekti rakendamine on lõpetatud.

Kesk- ja Ida-Euroopas on lõpule viidud 13 vastassuunavoo ja võrkudevaheliste ühenduste valdkonna projekti ning 2014. aasta septembris lõpetas komisjon ühe projekti rakendamise Rumeenias.

Pärast viimast energeetikakava rakendamise aruannet toimunud edusammudest võib esile tõsta eelkõige järgmisi:

- Kreeka-Bulgaaria ühendus (IGB) on peamine tee Aadria mere torujuhtme gaasi ja Kreeka veeldatud maagaasi transportimiseks põhja ning oluline projekt gaasivarustuse mitmekesistamiseks Kagu-Euroopa piirkonnas. See on ühishuviprojekt (PCI 6.8.1) ning Kesk- ja Kagu-Euroopa energiavõrkude ühendamise kõrgetasemelise tööühema (CESEC) prioriteetne projekt. Komisjon on projekti algusest peale poliitiliselt ja rahaliselt toetanud. Projekt on saanud 45 miljonit eurot Euroopa majanduse elavdamise energeetikakavast ja 39 miljonit eurot Euroopa Regionaalarengu Fondist. Projekti ehitustööd lõppesid 2022. aasta juulis ja ühendus peaks hakkama toimima 2022. aasta oktoobris.
- Küprose Vabariigis valmistab energeetika-, kaubandus- ja tööstusministeerium praegu ette maagaasi vastuvõtuterminali rajamist. See aitab kaasa Küprose energiaallikate mitmekesistamisele ja saare energiasüsteemi eraldatuse lõpetamisele ning soodustab sõltumatute tootjate pakutavat konkurentsi gaasist elektrienergia tootmises. Projekti täitja esitatud teabe kohaselt on maagaasi veeldusjaam kavas kasutusele võtta järgmisel aastal.

Küprose gaasijuhtmete osas viiakse projekt selle täitja esitatud 2021. aasta tehnilise teostuse kokkuvõtte kohaselt lõpule 2026. aastaks. Seoses kõnealuste gaasijuhtmetega, mis on vajalikud maagaasi transportimiseks veeldusjaamast sihtkohta, kaaluvad ametiasutused uuesti, kuhu maagaasi tootmisjaamad rajada, ning sellest tulenevalt on muutunud torujuhtmete marsruut ja projekti ajakava.

2. AVAMERE TUULEENERGIA PROJEKTID

2.1. SENISED EDUSAMMUD

Avamere tuuleenergia allprogramm hõlmab üheksat projekti toetuste kogumahuga 565 miljonit eurot, mis jaguneb kahe peamise tegevusvaldkonna vahel:

- uuenduslike turbiinide ja avamererajatiste ulatuslik katsetamine, tootmine ja kasutuselevõtmine (kuus projekti) ning
- moodulipõhiste lahenduste väljatöötamine edastatava tuuleenergia suurte koguste võrku ühendamiseks (kolm projekti).

Üheksast projektist seitse on lõpule viidud ja kahe projekti rakendamine lõpetati ennetähtaegselt. Projektide jaoks maksti välja 427 190 976 eurot (pärast sissenõudekorralduste summa mahaarvamist).

2.2. SENISED EDUSAMMUD VALDKONDADE KAUPA

2.2.1. Edusammud seoses uuenduslike turbiinide ja avamererajatistega

Mis puutub Aberdeeni avamere tuuleparki, siis 1. juulil 2018 alustasid Vattenfalli avamere tuulepargis „Aberdeen Bay“ tööd üksteist maailma suurima võimsusega tuuleturbiini (8,8 MW turbiini kohta tol ajal, praegu on olemas turbiinid võimsusega 12 MW). 2018. aasta septembris avati ametlikult avamere tuuleenergia Euroopa katsekeskus (Aberdeen Offshore Wind Farm). Viimane aruanne projekti kohta on esitatud ja see kiideti heaks 2020. aasta juulis.

2.2.2. Edusammud tuuleenergia võrkuühendamisel

Ülejäänud kaks projekti, Kriegers Flak ja COBRACable, edenesid üldiselt ootuspäraselt.

Võrkudevaheline ühendus COBRACable Taani ja Madalmaade vahel hakkas tööle 2019. aasta septembris. Projekt COBRACable lõppes 2019. aasta detsembris. 2020. aasta märtsis esitatud lõpparuanne on heaks kiidetud ja projekt loetud lõppenuks.

Kriegers Flak – ühendatud võrkude lahendus – hakkas tööle 2020. aasta detsembris, mis oli ka projekti lõppkuupäev. Lõpparuanne, mis esitati 2021. aasta märtsis, on heaks kiidetud ja projekti aruandlus lõpetatud.

3. SÜSINIKDIOKSIIDI KOGUMINE JA SÄILITAMINE

See energeetikakava allprogramm hõlmab ühe miljardi euro suurust toetust kuuete projektile, mille eesmärk on töötada välja süsinikdioksiidi kogumise, transpordi ja säilitamise tervikmeetod.

Üks projekt (Compostilla Hispaanias) viidi lõpule ja selle tulemusena on tööle rakendatud süsinikdioksiidi kogumise, transpordi ja säilitamise katsejaamad. Nelja projekti rakendamine lõpetati ennetähtaegselt, kuna projekti täitjad otsustasid investeeringu tegemata jätta, üks projekt lõppes ilma, et see oleks lõpule viidud. Kõnealuste projektide jaoks maksti välja 387 099 179 eurot (pärast sissenõudekorralduste mahaarvamist kogusummas 145 294 400 eurot).

III. EUROOPA ENERGIATÕHUSUSE FOND (EEEF)

2010. aasta detsembris eraldati energeetikakava vahenditest 146,3 miljonit eurot säästva energia projektide rahastamisvahendile². See hõlmas 125 miljoni euro suurust esialgset ELi panust Euroopa Energiatõhususe Fondi (EEEF). EEEF loodi 2011. aasta juulis ja selle maht kasvas 265 miljoni euroni³. Fondi toetatakse tehnilise abi toetusvahendiga, mille eelarve on 20 miljonit eurot, ja teadlikkuse suurendamise meetmeteks eraldatud 1,3 miljoni euroga.

Tehnilise abi toetusvahend võimaldas toetada investeeringuid,⁴ mis aitavad saavutada ELi kõrgeid kliimaeesmärke mitmes liikmesriigis, sealhulgas Hispaanias, Portugalis, Prantsusmaal, Taanis, Ühendkuningriigis, Iirimaa, Madalmaades ja Belgias. Pärast tehnilise abi eraldamise tähtaja möödumist kandis komisjon 2020. aastal ELi eelarvesse tagasi 4 498 415 eurot algselt eraldatud summast (vt lisa). EEEF pakub individuaalselt kohandatud rahastamismehhanisme (nii võla- kui ka omakapitaliinstrumente) energiatõhususe, taastuvenergia ja keskkonnahoidliku linnatranspordiga seotud projektidele. Toetusesaajad on kohalikud ja piirkondlikud avaliku sektori asutused või neid esindavad eraettevõtjad.

1. SENISED EDUSAMMUD

2021. aastal lisandus fondi portfelli üks uus tehing.

– EEEF lõi koostöös Leedu avaliku sektori investeeringute arendamise agentuuriga VIPA kestlike ressursside arendamise platvormi TIPS⁵. Sellest rahastatakse investeeringuid, mis aitavad leevendada kliimamuutusi. Platvormi loomiseks eraldas EEEF koos VIPAga 12 miljonit eurot. Nende vahendite abil on kavas pakkuda rohkem kui 37 miljoni euro väärtuses energiatõhususe ja taastuvenergiaga seotud laene, mis on mõeldud nii avaliku kui ka erasektori investeeringuteks.

EEEF allkirjastas alates loomisest kuni 30. septembrini 2021 lepingud 17 projekti rahastamiseks summas 176 miljonit eurot ning lõppinvesteeringute maht oli hinnanguliselt 324 miljonit eurot.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1233/2010, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 663/2009, millega luuakse abikava majanduse elavdamiseks ühenduse finantsabi andmisega energeetikaprojektidele.

³ Lisaks Euroopa Komisjoni investeeringutele on täiendavaid investeeringuid teinud Euroopa Investeerimispank summas 75 miljonit eurot, Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) summas 60 miljonit eurot, investeerimisjuht Deutsche Bank (DB) summas 5 miljonit eurot ja 2020. aastal Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU) summas 10 miljonit eurot.

⁴ Täpsemat teavet nende investeeringute kohta saab järgmisest allikast: <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>

⁵ Täpsem teave aadressil <https://www.eeef.lu/news-detail/vipa-and-eeef-join-forces-to-invest-in-sustainable-projects-in-lithuania.html>

Tuginedes CO₂ heite (ekvivalenttonnides) vähendamist ja primaarenergia säästu käsitlevale EEEFi projektihindamise ja aruandluse raamistikule,⁶ oli 2021. aasta septembriks EEEFi investeeringute abil hoitud ära ligi 584 235 tonni CO₂ õhkupaiskamine ja säästetud 769 801 MWh primaarenergiat⁷.

⁶ EEEFi kvartaliaruanne, 2021. aasta 3. kvartal, lk 5, kättesaadav aadressil: https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf

⁷ Primaarenergia kogusääst on esitatud üksnes energiatõhususe ja keskkonnahoidliku linnatranspordi tehnoloogia arvestuses; see sisaldab arvutusi alates finantskõkkuleppest kuni laenu tähtajani ning põhineb pooleliolevate ehitustöödega projektide ja vähem kui aasta kestnud projektide puhul prognoosidel ning üle aasta kestnud projektide puhul tegelikel andmetel. Sääst on näidatud projekti koguinvesteeringu kohta (st EEEFi ja muud investeeringud).

2. EEEFi tehnilise abi vahend

Novembris 2016 võttis Euroopa Energiatõhususe Fond (EEEF) kasutusele uue tehnilise abi vahendi. Euroopa Komisjoni tehnilise abi vahendiga saadud kogemustele tuginedes ja EEEFi juhtimisel on fond loonud uue töövahendi, et toetada suurte plaanidega avaliku sektori asutusi, kes soovivad ellu viia laenukõlblikke säästva energia investeerimisprojekte. Sellised projektid on seotud energiatõhususe sektori ning väikesemahuliste taastuvenergiaalgatuste ja/või avaliku transporditeenuse algatustega. EEEF osutab toetusesaajatele – piirkondadele, linnavolikogudele, ülikoolidele, riigihaglatele ja ELi liikmesriikide muudele avaliku sektori asutustele – nende kavandatud investeeringutele keskenduvaid konsulteerimisteenuseid, näiteks teostatavusuuringute, energiaauditite, õigusabi ja majandusliku elujõulisuse analüüsi näol. EEEFi tehnilise abi vahendit on rahastatud Euroopa Liidu programmi „Horisont 2020“ raames ELENA (European Local Energy Assistance) vahendist. 2021. aasta detsembriks toetati selle kaudu juba kaheksat abisaajat Itaalias, Hispaanias ja Leedus.

3. Põhijäreldused ja väljavaated

EEEF on järk-järgult tõestanud oma usaldusväarsust tulusate investeeringute kaudu ning on pärast kümnet tegevusaastat toetanud juba 17 väga erilist projekti⁸ (kaks neist on fondi reinvesteeringut tuluga juba tagasi makstud) eri tehnoloogiavaldkondades kaheksas liikmesriigis ja Ühendkuningriigis.

IV. ÜLDJÄRELDUSED

Energeetikakava rakendamisel on saavutatud häid tulemusi. Kõik 12 elektritaristuga seotud projekti ja enamik gaasitaristuga seotud projektidest on lõpule viidud. Käimas on veel kaks gaasiprojekti, mis peaksid jõudma lõpule 2022. ja 2026. aastal. Euroopa Komisjoni range kontroll projektide rakendamise üle ja järelevalve on aidanud suurendada rahastamisvahendi tõhusust.

Avamere tuuleenergia projektid olid oodatust keerukamad, kuid projektide täitjatel ja ehitajatel õnnestus leida lahendused nende lõpuleviimiseks. Mõnikord pikendati selleks lepingute kestust. Programmi 12 aasta jooksul aitas Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava koguda tehnikaalaseid teadmisi ja arendada avamere tuuleenergia võrku ühendamise tehnoloogiaid.

Kuigi energeetikakava rahaline toetus ei olnud piisav, et ettevõtjad oleksid asunud ellu viima suuremahulisi tööstuslikke CO₂ kogumise ja säilitamise näidisprojekte, peab komisjon CO₂ kogumist ja säilitamist (ainus usaldusväärne CO₂ pikaajalise säilitamise tehnoloogia) endiselt oluliseks CO₂ heite vähendamisel, ELi jaoks üldiselt ning eelkõige energia- ja CO₂-mahukate tööstusharude jaoks.

EEEF investeeris mitmesse energiatõhususe projekti ning lisab portfelli uusi projekte ka edaspidi, pakkudes rahastamislahendusi ja teenides oma aktsionäridele kasumit. Samuti on EEEF eeskujulik näide uuenduslikest rahastamisvahenditest, mille kaudu investeeritakse kulutõhusatesse ja kõrge valmidusastmega säästva energia projektidesse, mis suudavad

⁸ EEEFi kvartaliaruanne, 2021. aasta 3. kvartal, lk 10–15, kättesaadav aadressil: [https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf](https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly%20Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf)

kaasata erakapitali, näidates samas ka investeeringute aluseks oleva ärimudeli majanduslikku kasu ja saavutades usaldust tekitavaid tulemusi.